

IOSUD – UNIVERSITATEA „DUNĂREA DE JOS” DIN GALAȚI
Școala doctorală de Științe Socio - Umane

TEZĂ DE DOCTORAT

PUBLICISTICA ȘI CORESPONDENȚA LUI DUILIU ZAMFIRESCU
REZUMAT

Doctorand,

ANA-MARIA CIOBANU (STOICA)

Conducător științific,

Prof. univ. dr. EUGENIA SIMONA ANTOFI

Seria U 2 : Filologie – Română , Nr. 28

GALAȚI 2020

IOSUD – UNIVERSITATEA „DUNĂREA DE JOS” DIN GALAȚI

Școala doctorală de Științe Socio - Umane

TEZĂ DE DOCTORAT

PUBLICISTICA ȘI CORESPONDENȚA LUI DUILIU ZAMFIRESCU

REZUMAT

Doctorand,

ANA-MARIA CIOBANU (STOICA)

Președinte:

Prof univ.dr. Nicoleta IFRIM

Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați

Conducător științific:

Prof univ.dr. Eugenia-Simona ANTOFI

Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați

Referenți științifici:

Cercet.șt.gr. I dr. Laura –Eveline BĂDESCU

Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu”
al Academiei Române, București

Prof univ.dr. Gheorghe MANOLACHE

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu

Prof. univ. dr. Doinița-Marcela MILEA

Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați

Seria U 2 : Filologie – Română , Nr. 28

GALAȚI 2020

Seriile tezelor de doctorat susținute public în UDJG începând cu 1 octombrie 2013 sunt:

Domeniul fundamental ȘTIINȚE INGINEREȘTI

- Seria I 1: **Biotehnologii**
- Seria I 2: **Calculatoare și tehnologia informației**
- Seria I 3: **Inginerie electrică**
- Seria I 4: **Inginerie industrială**
- Seria I 5: **Ingineria materialelor**
- Seria I 6: **Inginerie mecanică**
- Seria I 7: **Ingineria produselor alimentare**
- Seria I 8: **Ingineria sistemelor**
- Seria I 9: **Inginerie și management în agricultură și dezvoltare rurală**

Domeniul fundamental ȘTIINȚE SOCIALE

- Seria E 1: **Economie**
- Seria E 2: **Management**
- Seria SSEF: **Știința sportului și educației fizice**

Domeniul fundamental ȘTIINȚE UMANISTE ȘI ARTE

- Seria U 1: **Filologie- Engleză**
- Seria U 2: **Filologie- Română**
- Seria U 3: **Istorie**
- Seria U 4: **Filologie - Franceză**

Domeniul fundamental MATEMATICĂ ȘI ȘTIINȚE ALE NATURII

- Seria C: **Chimie**

Domeniul fundamental ȘTIINȚE BIOLOGICE ȘI BIOMEDICALE

- Seria M: **Medicină**

CUPRINS

ARGUMENT.....	6
I. Duiliu Zamfirescu – excurs biografic preliminar.....	11
II. Receptarea critică a publicisticii și a corespondenței lui Duiliu Zamfirescu.....	12
II.1. Scriitorul și opera sa în viziunea contemporanilor	13
II.1.1. Istorii literare	13
II.1.2. Studii critice.....	25
II.1.3. Monografii	43
II.2. <i>Raccourci</i> -uri critice – dinspre literatură spre publicistică și epistolar.....	59
II.3. Duiliu Zamfirescu – scrieri inedite.....	73
II.4. Concluzii.....	79
III. Publicistica. Gazetarul Duiliu Zamfirescu.....	80
III.1. Receptarea critică a publicisticii	83
III.1.1. Opinii ale contemporanilor	84
III.1.2. Receptarea publicisticii în perioada antedecembristă.....	88
III.1.3. Publicistica lui Duiliu Zamfirescu în actualitatea critică.....	93
III.2. Foiletoanele <i>Palabras</i>	97
III.2.1. Arta descrierii vivante.....	99
III.2.2. Ipostaze ale discursului critic și autocritic.....	101
III.2.3. Arta portretului.....	104

III.3. Probleme de limbă română.....	106
III.3.1. Chestiuni de etimologie.....	106
III.3.2. Problema latinității.....	108
III.3.3. Despre resursele și limitele limbajului literar.....	109
III. 4. Comunicările academice.....	111
III.4.1. Opinii asupra poeziei populare.....	112
III.4.2. Interesul pentru genul liric.....	114
III.4.3. Polemici literare.....	116
III.5. Articole din ultima perioadă de creație.....	119
III.5.1. Figuri politice ale epocii.....	119
III.5.2. Instantanee istorice.....	122
III.5.3. Profilul publicistului.....	124
III.6. Concluzii.....	126
IV. Corespondența lui Duiliu Zamfirescu.....	127
IV.1. Receptarea critică a corespondenței.....	128
IV.1.1. Opinii ale contemporanilor.....	129
IV.1.2. Receptarea corespondenței în perioada antedecembristă.....	133
IV.1.3. Corespondența lui Duiliu Zamfirescu în actualitatea critică.....	136
IV.2. Prima etapă a epistolarului (1876 – 1888).....	138
IV.2.1. Arta descrierii.....	139
IV.2.2. Arta portretului.....	141

IV.2.3. Duiliu Zamfirescu – portret de tânăr epistolier.....	142
IV.3. Perioada Roma (1888-1906).....	145
IV.3.1. Dialoguri literare.....	147
IV.3.2. Ipostaze ale discursului autocritic.....	158
IV.3.3. Opinii literare și critice.....	162
IV.3.4. Din nou despre arta descrierii vivante	168
IV.3.5. Portretistica	174
IV.4. Revenirea în țară. Ultimele epistole.....	175
IV.5. Concluzii.....	177
CONCLUZII.....	179
BIBLIOGRAFIE.....	181
ANEXA 1 INDICE DE NUME POPRII.....	194

REZUMAT

Demersul nostru are la bază convingerea că mișcările critice cu rol și rost retrospectiv sunt, în anumite momente din mișcarea formelor literare, necesare, pentru că readuc în memoria contemporanilor scriitori și opere care, chiar dacă nu au întrunit, la vremea elaborării lor, consensul favorabil al publicului receptor, reprezintă nu doar soluții viabile de recitare și de reșezare într-un nou context a unor texte din istoria literaturii noastre, la începuturile ei, ci și o recuperare corespunzătoare a unor scrieri care, readuse la suprafață, pot lumina din nou, diferit, viața culturală românească. Din acest motiv, ne-am oprit asupra lui Duiliu Zamfirescu, cunoscut cu precădere ca autor al romanelor din ciclul Comăneștenilor, un scriitor considerat, astăzi, de raftul doi sau trei al istoriilor literare. Intenția noastră de început a fost aceea de a propune o reconstituire monografică a omului și a operei, mai ales a operei, cu accent pe activitatea publicistică și pe bogatul epistolar al scriitorului. Ulterior însă, din considerente obiective, ne-am restrâns cercetarea la publicistica și la corespondența lui Duiliu Zamfirescu, urmând ca acest demers, și el susceptibil de a fi dezvoltat și amplificat, să fie integrat în cercetarea monografică. Studiarea articolelor și a scrisorilor lui Duiliu Zamfirescu au dus, pe de o parte, în ceea ce ne privește, la reconfigurarea reprezentării prozei literare a acestuia, ca și a profilului său creator, iar pe de alta, la completarea imaginii complexe și dinamice a epocii în care scriitorul a trăit și creat, la reevaluarea relațiilor de amiciție literară dintre intelectualii de vârf ai perioadei și la clarificarea unor aspecte concrete privind viața literară, revistele, dezbaterile, polemicele și sistemul concurențial dintre scriitori, curente și publicații.

În urma documentării și a evaluării contribuțiilor critice care ar fi trebuit să stea la baza unui bogat peisaj al receptării critice specializate, am constatat că vocile critice demne de reținut, care s-au arătat interesate și au supus unei analize oneste corpusul extins al publicisticii și corespondenței abordate aici sunt foarte puține, iar contribuțiile realmente utile, de substanță, demne de menționat, și mai puține. Acest fapt nu ne-a demoralizat, dimpotrivă, am considerat că demersul nostru acoperă, în acest mod, o dimensiune vitregită a scrisului lui Duiliu Zamfirescu, asupra căreia s-ar cuveni adăstat mai mult.

Cuvintele- cheie care organizează tema și în jurul cărora gravitează conținutul lucrării sunt: Duiliu Zamfirescu, publicistică, corespondență, gen epistolar, foiletoane, descriere, portret, limbaj literar, etimologie, latinitate.

Primul capitol, **Duiliu Zamfirescu – excurs biografic preliminar**, este un capitol dedicat scriitorului Duiliu Zamfirescu, un capitol ce cuprinde doar date biografice. După un excurs biografic preliminar, menit să sintetizeze unele aspecte biografice, care am considerat că pot forma o ramă utilă cercetării propriu-zise, am acordat importanța cuvenită receptării critice a publicisticii și a corespondenței acestui scriitor, într-un capitol – **Receptarea critică a publicisticii și a corespondenței lui Duiliu Zamfirescu** - în cadrul căruia am ales să procedăm oarecum necanonic, asociind secvența intitulată *Scriitorul și opera sa în viziunea contemporanilor* – compartimentată pe tipuri de discurs critic, respectiv istoriile literare, studiile critice și monografiile, cu o serie de *Raccourci-uri critice – dinspre literatură spre publicistică și epistolar*, care să surprindă cele mai mici manifestări de interes ale vocilor critice mai mult sau mai puțin consacrate față de această componentă destul de neglijată a scrisului lui Duiliu Zamfirescu. Acestea le-am adăugat un subcapitol intitulat *Duiliu Zamfirescu – scrieri inedite*, în care am inventariat informațiile aduse la lumină de Ioan Adam, despre unele texte inedite ale romancierului, în seria de articole publicate în revista „Saeculum”.

Am organizat cercetarea pe trei componente principale, care să acopere direcțiile de receptare a acestui segment (para)literar al operei romancierului, particularitățile tematice și de stil literar ale publicisticii și ale epistolarului, având la bază un corpus generos de texte asupra căruia am operat o selecție menită să evidențieze bucățile pe care le-am considerat cu adevărat reprezentative atât în ceea ce privește scriitura în sine, cu specificul ei gazetăresc și epistolar, cât și în ceea ce privește relevanța informațiilor astfel devenite accesibile în raport cu opera propriu-zis literară a scriitorului.

Capitolul al doilea, așadar, s-a constituit într-o manieră oarecum hibridă, dată fiind puținătatea resurselor autorizate meritorii, pe palierul critic, în contemporaneitatea noastră și în epoca autorului. Din acest motiv, am optat pentru a corela opiniile critice enunțate de contemporanii scriitorului, relativ la om și la opera acestuia, care ne-au permis conturarea unei imagini preliminare, *de aproape*, asupra chestiunilor care ne interesau în cercetarea noastră, pe care le-am organizat în funcție de tipul de discurs critic, pe coordonatele impuse de specificitatea unei istorii literare, a unui studiu critic sau a unei monografii.

Subcapitolul **II.1 Scriitorul și opera sa în viziunea contemporanilor**, este un subcapitol de receptare critică a scriiturii autorului în istorii literare, în studii critice, precum și în monografii. Dintre contemporanii ce s-au oprit asupra operei lui Duiliu Zamfirescu i-am reținut

așadar, pe autorii de istorii literare Petre V. Haneș, cu *Istoria literaturii române*, Nicolae Iorga, cu *Istoria literaturii românești contemporane. Partea întâi. Crearea formei*, precum și pe G. Călinescu, autor al *Istoriei literaturii române de la origini până în prezent*. Demni de luat în seamă, dintre autorii de studii critice dedicate operei lui Duiliu Zamfirescu, ni s-au părut a fi Ilarie Chendi, E. Lovinescu, C. Dobrogeanu Gherea, H. Sanielevici, Mihail Dragomirescu, G. Ibrăileanu, Tudor Vianu, Pompiliu Constantinescu. Nu de valori egale, dovedind capacitate analitică și de percepție adecvată a scriiturii literare în discuție, studiile acestea jalonează, fiecare în felul său, o traiectorie a receptării și un seismograf al orizontului de așteptare la care, în preajma elaborării și a publicării lor, scrierile lui Duiliu Zamfirescu se vor fi raportat. Monografiile asupra cărora ne-am oprit, în analiza noastră, aparțin lui Nicolae Petrașcu și Lucian Predescu.

Am operat cronologic, asumându-ne riscul inerent al asocierii istoriilor situate în regim de tangențialitate cu literatura la monumentală *Istorie* a lui G. Călinescu, oprindu-ne, la acele texte elaborate și publicate în jurul anului 1940. Am adăugat acestei secvențe o privire *de la distanță*, grație căreia am reunit o selecție de texte și de opinii critice de după 1940 și de după 1990 care, chiar dacă nu pun accent pe publicistica și pe corespondența lui Duiliu Zamfirescu, rețin particularități ale scriiturii, ale omului și al profilului său creator care sunt compatibile – sau contigue – cu scriitura gazetărească și cu epistolarul.

Și subcapitolul ***II.2 Raccourci-uri critice – dinspre literatură spre publicistică și epistolar***, este tot un capitol de receptare critică, un subcapitol în care ne-am oprit asupra volumului I din *O istorie a literaturii române* ce aparține criticului literar Ion Rotaru, asupra *Istoriei literaturii române*, editată sub egida Academiei Române în 1973 – secvența realizată de Șerban Cioculescu, cărora li s-au adăugat *Lecturi infidele* de Nicolae Manolescu, *Continuități* de Al. Săndulescu. O monografie amplă a lui Duiliu Zamfirescu, de aproape o mie de pagini, reușește să realizeze *Mihai Gafița*, critic și istoric literar puternic marcat de exigențele ideologice ale realismului socialist, dar căruia i se datorează ediția din 1970 – 1974 (volumele I – IV) și 1982 (volumul V) de *Opere* ale lui Duiliu Zamfirescu, realizată în colaborare cu Ioan Adam. Și G. C. Nicolescu dorește să realizeze mai mult decât o simplă biografie spirituală intitulată *Duiliu Zamfirescu*. Nu ne-am oprit aici, ci am continuat cu *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură*, a criticului și istoricului literar Nicolae Manolescu, cu *Scurtă istorie. Panorama alternativă a literaturii române* scrisă de Mihai Zamfir, *Dicționarul esențial al scriitorilor*

români de Mircea Zăciu, continuând cu *Dicționarul General al Literaturii Române* și cu studiul *Duiliu Zamfirescu între natură și idee*, aparținând criticului și istoricului literar Mihai Cimpoi.

Subcapitolul **II.3 Duiliu Zamfirescu – scrieri inedite** acoperă informațiile asupra unor scrieri inedite, unele cu paternitate dovedită ulterior, prezentate și comentate de monograful *en titre* al scriitorului, Ioan Adam.

Duiliu Zamfirescu, scriitorul *politicos*, după cum îl caracterizează *Mihai Zamfir* în *Scurtă Istorie. Panorama alternativă a literaturii române*, rămâne autorul unei opere ample, chiar dacă astăzi ne apare drept un autor modest, fără suflu.

Capitolul al treilea, **Publicistica. Gazetarul Duiliu Zamfirescu**, capitol de analiză a publicisticii, se structurează pe o componentă suplimentară de prezentare și analiză a receptării critice, axate explicit asupra acestui tip de scriitură, ale cărei informații au fost grupate tot cronologic, pe trei direcții, respectiv opiniile critice ale contemporanilor romancierului, receptarea specializată antedecembristă și cea actuală.

Deloc generoasă cu acest segment al scrisului lui Duiliu Zamfirescu, critica noastră se apleacă fără prea multă convingere, ezitant sau pur și simplu superficial asupra textelor publicate de scriitor în diferitele periodice culturale și literare ale timpului, dovadă fiind subcapitolul **III. 1 Receptarea critică a publicisticii**. Printre criticii și istoricii literari ce au acordat importanță publicisticii lui Duiliu Zamfirescu în epocă, se numără Eugen Lovinescu - cu *Istoria literaturii române contemporane, Vol. I*, și Mihail Dragomirescu – în volumul II de *Critică*. Ulterior, de acest segment poate pe nedrept ignorat din activitatea scriitoricească a lui Duiliu Zamfirescu, s-au mai ocupat Alexandru Săndulescu în *Pe urmele lui Duiliu Zamfirescu*, Al. Dima în *Studii de istorie a teoriei literare românești*, iar mai apoi, Ioan Adam în *Oglindă și modele. Ideologia literară a lui Duiliu Zamfirescu* și Nicolae Manolescu în *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură*.

Analiza corpusului s-a organizat apoi, pe structuri tematice și tipuri de discurs, urmărind și evidențiind câteva idei esențiale pentru imaginea de ansamblu a romancierului și pentru profilul său intelectual, așa cum se regăsesc în ciclul de articole *Palabras* - subcapitolul **III.2 Foiletoanele Palabras**. Duiliu Zamfirescu a colaborat la numeroase periodice ale acelor timpuri, însă aici am ales să ne oprim asupra perioadei 1881- 1884, perioadă în care scriitorul a fost redactor la „România liberă”. Devine repede cronicarul literar, teatral și artistic al ziarului, ziar

unde publică versuri, nuvele, pamflete, note, corespondențe în propria rubrică, intitulată *De las palabras* (38 de articole) devenită, apoi, *Palabras* (25 de articole), și semnându-se *Don Padil*.

Între paginile acestor foiletoane îl descoperim pe gazetarul ce îndeplinește cu succes rolul de observator direct al vieții cotidiene, dovadă fiind descrierile, pe criticul și autocriticul Duiliu Zamfirescu, ce critică de la poezie, la piesă de teatru și concurs de patinaj, precum și pe portretistul Duiliu Zamfirescu. Așadar, privind lumea și pe oamenii ei, tânărul gazetar Duiliu Zamfirescu, ce dorea să se realizeze intelectual prin forțele proprii, pare că asistă la un spectacol. Peregrinările sale pe străzile, în localurile și parcurile Bucureștilor au generat tablouri literare vii, ce pot oricând servi drept sursă de documentare pentru cei interesați. *Don Padil* tratează, în foiletoanele și cronicile sale, toate domeniile vieții publice, critică de la volume de poezii, la concursuri sportive, descrie în amănunt atmosfera balurilor mascate și a tuturor mondenităților ce au loc în Bucureștiul sfârșitului de veac trecut, realizează portrete, dovedindu-se nu doar un participant activ la viața cetății, ci și unul dintre criticii săi cei mai rafinați.

Subcapitolul, **III.3 Probleme de limbă**, ilustrează interesul sciitorului pentru limba română, evidențiază anumite cunoștințe etimologice pe care scriitorul le oferă în unele articole. Chiar dacă etimologiile propuse de Duiliu Zamfirescu nu sunt întotdeauna riguros exacte, ele sunt aproape mai mereu de adevărul lingvistic, demonstrând că publicistul stăpânea bine latina și rudele romanice ale limbii române, se mișca cu destulă lejeritate printre inflexiunile slave ale limbii noastre. Avea, evident, gustul ridicat al polemicii și nu își refuza, aproape niciodată, plăcerea dialogului elevat, în contradictoriu. Nu mai puțin, se remarcă prin perseverența de a furniza etimologii plauzibile unor termeni des utilizați în limba română, chiar dacă, vorba cuiva, mai trece și *dincolo de marginile iertate*.

Am considerat că și comunicările academice ale lui Duiliu Zamfirescu reprezintă un teren ce merită a fi analizat, ceea ce am și realizat în subcapitolul **III.4 Comunicările academice**. În 1908 D. C. Ollănescu-Ascanio, lasă vacant un fotoliu academic, în locul său fiind ales Duiliu Zamfirescu. Ne vom opri, așadar, asupra discursului de recepție susținut de acesta la Academia Română, *Poporanismul în literatură*, rostit la 16 mai 1909, dar și asupra studiului *Metafizica cuvintelor și estetica literară*, discurs rostit în 13 mai 1911, tot în cadrul celui mai prestigios for științific românesc. Comunicările academice prin care prozatorul își construiește poziția și profilul de autoritate academică în raport cu o serie de chestiuni culturale de importanță majoră reprezintă totodată, un exercițiu de exprimare *sui generis* a personalității creatoare a

romancierului consacrat. Din această perspectivă, demersul nostru propune o analiză a acestor două componente ale textelor susținute/publicate de Duiliu Zamfirescu în mediul academic, urmărind modul în care *mâna care scrie* și personalitatea din spatele ei se reconfigurează păstrându-și, totodată, datele specifice.

În subcapitolul **III. 5 Articolele din ultima perioadă de creație**, am reținut articolele care scot în prim-plan figuri istorice de prim rang ale scenei politice românești din epocă, ori, așa cum spuneam mai sus, scandaluri mondene cu iz monarhic. Figurile politice sunt foarte frumos conturate, cu pregnanța dată, fără îndoială, de modelul din realitate, dar și de pana scriitorului, cel care reușește să reconstituie, segmente importante din atmosfera epocii, din societatea și oamenii ei, așa cum s-au perindat aceștia prin fața și prin filtrul selectiv, adesea inteligent sau ascuțit ironic, întotdeauna versatil lingvistic și bun experimentator al resurselor muntenești ale limbii române, al romancierului.

Preocupările pentru acuratețea și specificitatea limbii române literare și pentru resursele acesteia, comunicările academice, polemicile pe care acestea le-au stârnit în epocă, impactul negativ, pe termen scurt și mediu, asupra scriitorului căruia, așa cum se va putea constata, i s-au răstălmăcit, trunchiat și denaturat ideile și argumentele privind, de pildă, afirmația conform căreia statutul colectiv și anonim al poeziei populare este discutabil, intervenția lui Alecsandri în textul folcloric al baladei *Miorița* nu trebuia să se facă, sau lipsa de relevanță estetică a literaturii marcate ideologic, doctrinar, de semănătorism și poporanism sunt alte aspecte discutate.

Publicistica lui Duiliu Zamfirescu este extrem de variată. Cuprinde cronici teatrale, muzicale, de operă, sportive, comunicări și rapoarte academice, ce arată aceleași preocupări ca și corespondența. Comunicările academice vin, în acest context, să completeze demersul nostru, cu accentul pus pe opiniile scriitorului asupra specificității poeziei populare și a genului liric, ambele dând naștere la polemici cărora Duiliu Zamfirescu le-a făcut față, în ciuda dezaprobărilor, a denigrărilor și a curentelor de opinie net nefavorabile lui, care au decurs de aici.

Se poate observa că Duiliu Zamfirescu manifesta interes pentru psihologia etnică, autenticitatea culegerilor de folclor, diferite probleme legate de teoria limbajului liric, de specificul literaturii, condiția creatorului (inclusiv a prozatorului). Ca orice artist, Duiliu Zamfirescu își apără principiul de bază al literaturii sale care, prin armonie, echilibru și, cum însuși o numește - *abstractizare*, e clasică.

Se știe că Duiliu Zamfirescu nu a fost apreciat așa cum ar fi meritat, că tăcerea din partea criticilor se datora neînțelegerii, în opinia scriitorului, al denigrării și calomniei. A rămas marcat de articolele negative ale lui C. Dobrogeanu-Gherea și D. C. Ollănescu-Ascanio despre romanul *În fața vieții*, nemulțumit de tăcerea lui Titu Maiorescu, prietenul de-o viață ce nu *găsea răgazul să-i consacre măcar câteva rânduri*.

Ceea ce am intenționat să demonstrăm este faptul că componenta publicistică a lui Duiliu Zamfirescu este de o mare varietate, reunind diferite tipuri de discurs pe care le-am înregistrat fără a le introduce în demersul analitic propriu-zis, ele urmând a face parte dintr-o etapă ulterioară, extinsă, a cercetării, precum cronici teatrale, muzicale, de operă, sportive, comunicări și rapoarte academice. S-ar putea spune că, dincolo de exercițiul publicistic concret, gazetarul Duiliu Zamfirescu privește lumea ca pe un spectacol, fiind mereu secondat de scriitorul care transferă realitatea în bucăți cu literaturitate *sui-generis*, ușor de asimilat unor structuri literare – chiar dacă în stadiu de rudiment – de tipul reportajului, evocării, schiței sau nuvelei.

Mai mult, publicistica oferă informații utile cu privire la istoricul și etapele de creație ale nuvelor și romanelor, la traseul în sine al scriiturii, la ezitățile scriitorului cu privire la un titlu sau altul, ca și la neliniștile firești ale prozatorului ce avea mereu nevoie de autoconfirmare, și care se arată măcinat de indecizie ori plin de încredere în ideile și în puterea sa de creație.

Așa cum nuvelistica scriitorului face trecerea către roman , putem afirma , că publicistica face trecerea către nuvelă.

În capitolul *Correspondența lui Duiliu Zamfirescu*, capitol dedicat corespondenței scriitorului, am păstrat același algoritm de analiză, și am început capitolul prin prezentarea și comentarea opiniilor critice ale contemporanilor scriitorului, apoi a celor aparținând criticilor din perioada antedecembristă și din actualitate, urmărind identificarea unor posibile coordonate de urmat sau a unor sugestii critice utile demersului nostru. Puținătatea studiilor, articolelor de revistă sau de dicționar care s-au ocupat de epistolarul romancierului a fost compensat, parțial, de existența volumul la temă al lui Alexandru Săndulescu, *Duiliu Zamfirescu și marele său roman epistolar*, ca și de monografiile, prefețele, studiile critice de mai mici dimensiuni ce relevă un interes mai general pentru scriitura de acest tip, paraliterară, și care ating, din acest motiv benefic, chiar dacă insuficient, în raport cu valoarea intrinsecă și cea de document literar a epistolarului, problematica acestuia.

În subcapitolul *IV.1. Receptarea critică a corespondenței*, am constatat că de corespondența scriitorului s-au ocupat, în epoca sa, Șerban Cioculescu, în articolul *O față nouă a lui Duiliu Zamfirescu*, Emanoil Bucuța, în *Duiliu Zamfirescu și Titu Maiorescu în scrisori*, Eugen Lovinescu, în *Titu Maiorescu și posteritatea lui critică*. Printre autorii de studii critice apărute în zilele noastre, ce au comentat corespondența lui Duiliu Zamfirescu, se numără Alexandru Săndulescu - în studiul *Duiliu Zamfirescu și marele său roman epistolar*, Vladimir Streinu - prin studiul aferent din volumul *Pagini de critică literară IV*. Iar mai apoi, același devotat Ioan Adam - în *Oglinda și modele. Ideologia literară a lui Duiliu Zamfirescu*, ca și Eugen Simion - în postfața studiului *Duiliu Zamfirescu. Opere. Integrala romanelor*, au comentat corespondența scriitorului.

Această corespondență a lui Duiliu Zamfirescu, ce a adus la lumină o altă față a personalității scriitorului față de cea pe care el însuși va fi afișat-o în public, cuprinde informații prețioase despre opera scriitorului și ajută la întregirea ansamblului operei scriitorului. Astăzi, corespondența scriitorului Duiliu Zamfirescu mai este răsfoită doar de critici și de cercetători, sau poate de pasionații de cultură, cu toate că ar merita mai multă atenție. Printre criticii ce l-au iubit pe omul Duiliu Zamfirescu, dedicându-și aproape întreaga existență recuperării complete a imaginii omului și a operei sale, este Ioan Adam, dovadă fiind multitudinea de publicații și studii critice, recente descoperiri, toate demonstrând fascinația față de personalitatea scriitorului. În *Oglindă și modele. Ideologia literară a lui Duiliu Zamfirescu*, Ioan Adam rezervă rânduri semnificative corespondenței scriitorului.

În organizarea selectivă a corpusului am preluat compartimentarea cronologică propusă de Al. Săndulescu, în virtutea căreia sunt trei etape ale manifestării scrisului epistolar al lui Duiliu Zamfirescu, respectiv perioada în care scriitorul activează pe toate planurile în țară, etapa activității diplomatice în Italia și etapa revenirii pe tărâmurile natale. Am păstrat, apoi, pe cât s-a putut, pentru a da coerență internă materialului prezentat și analizei noastre, algoritmul anterior, în baza căruia am putut vorbi despre arta descrierii vivante, despre portretistică și despre profilul epistolierului în tinerețea sa. Algoritmul a funcționat pentru prima etapă a epistolarului, și mai puțin pentru ceea ce s-a numit perioada Roma, caracterizată de o intensitate aparte a dialogurilor epistolare pe care prozatorul le poartă cu amicii săi literari din țară, cu maestrul Titu Maiorescu, cu secretarul perpetuu al Junimii, Iacob Negruzzi, cu prietenii intimi, pe teme de mare interes pentru romancier și pentru istoria literaturii – căci este vorba despre laboratorul propriu de

creație, despre neliniștile inerente actului de creație literară, despre ezitățile scriitorului, ori despre reușite și eșecuri. Se adaugă aici, elemente de portretistică reușită, o serie de opinii critice și autocritice care vizează din nou, literatura semănătoristă și poporanistă puternic ideologizată, și poate tocmai de aceea greu capabilă să dea opere cu valabilitate estetică indubitabilă, reacții ironic – acide la adresa cutărui sau cutărui scriitor despre care, la scurt timp, nu s-a mai auzit nimic, deși elogiile vocilor avizate ale vremii și premiile literare îl recomandau ca pe o valoare certă și din nou, polemici. Unele iscate de temperamentul umoral al scriitorului care, știindu-și valoarea, nu poate admite evaluarea forțată a scrierilor unui Brătescu-Voinești, de pildă, sau, și mai grav, ale unui obscur Popovici-Bănățeanul, sau chiar ale lui Slavici – care primește un premiu al Academiei care, în opinia lui Duiliu Zamfirescu, i s-ar fi convenit lui însuși.

Corespondența destul de vastă a scriitorului Duiliu Zamfirescu apare, așadar, pe fondul nevoii de a comunica, de a se confesa, fiind în permanență despărțit de prieteni și familie și simțind imperios nevoia de a își împărtăși emoțiile, sentimentele, senzațiile, aspirațiile, ideile despre literatură, realizările literare, după cum am arătat în subcapitolul **IV.2 Prima etapă a epistolierului (1876-1888)**. Se conturează, astfel, profilul unui scriitor aproape deloc olimpien, spontan și sincer, aflat în căutarea unui sens și a unui drum care să i se potrivească.

În subcapitolul **IV.3 Perioada Roma (1888-1906)** se regăsesc suficiente detalii cu privire la gusturile literare ale prozatorului, de cele mai multe ori validate ca atare de posteritate – în condițiile în care Maiorescu însuși a mai și greșit – și care sancționează provincialismul în literatură, dar și respingeri literare nefondate, precum acelea care adună laolaltă scriitorii ardeleni de mâna a treia și pe Coșbuc, Goga, Agârbiceanu ș.a. Îl apreciază, însă, pe Creangă, pentru iluzia de realitate admirabil creată, și pentru limbajul cu totul particular în care scrie. La cote înalte se situează și poezia lui Eminescu, nu o dată comparată, ca adâncime de simțire, deschidere vizionară și metafizică cu cea a lui Leopardi, din care Duiliu Zamfirescu traducea. Duiliu Zamfirescu a fost autocriticul propriei creații, așteptând și acceptând sfaturi și sugestii de la partenerii de dialog literar din țară, câteodată dând chiar putere decizională interlocutorului în a publica sau nu ceea ce el însuși a creat. Corespondența ne dezvăluie un Duiliu Zamfirescu modest, sincer, care nu are întotdeauna încredere în propriul talent, veșnic nemulțumit de sine, care își judecă cu severitate propria operă, recunoscând, pe alocuri, faptul că nu are vocație de poet.

Ultima secvență supusă în linii mari analizei, este reprezentată de epistolarul din ultima perioadă de creație a scriitorului. Astfel, în subcapitolul *IV.4 Revenirea în țară. Ultimele epistole*, ne este prezentat scriitorul Duiliu Zamfirescu, în ultima sa etapă de creație, așa cum reiese din scrisori. Revenind în țară, își cumpără vii la Odobești, la Pățești, Blidari și Faraoanele și se stabilește aici definitiv. Activ din punct de vedere politic, scriitorul a fost reprezentantul României în Comisia Europeană a Dunării, din 1909, apoi ajunge deputat de Putna. Se înscrie în Partidul Poporului, condus de Alexandru Averescu din 1918, deținând pentru puține luni și portofoliul Ministrului de Externe (1920) și funcția de președinte al Camerei Deputaților (1920-1922). Corespondența din această perioadă se împuținează și se oficializează, având un caracter preponderent oficial și în ceea ce privește viața culturală, istorico-literară. Din scrisorile acestei ultime perioade se conturează portretul scriitorului din în ultimii săi ani de viață. Al. Săndulescu sintetizează datele caracteristice ale scriitorului care, îmbătrânind, dezgustat de viața publică de după război, alege să nu se retragă din prim-planul vieții sociale și politice.

Așadar, în ceea ce privește corespondența, putem spune că acesta prezintă nu doar lumea exterioară, prin care scriitorul a trecut fără a rămâne indiferent la farmecul ori la nedreptățile acesteia, și pe care a analizat-o cu luciditate agrementată ironic, ci și lumea interioară, acolo unde se reunesc episoade semnificative din laboratorul său de creație, momente de tensiune creatoare fecundă sau, dimpotrivă, de deziluzie, momente din viața afectivă, nereușite și victorii ale omului - o imagine neoficială, necenzurată a romancierului care, la finele secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, își croia drum în avanscena literelor românești.

Așa cum reiese din corespondență, profilul scriitorului reunește trăsături precum generozitatea, simțul umorului, loialitatea, discreția și modestia. De la descrieri, portretizări, teorii ale romanului, critică și autocritică până la umor și ironie, toate sunt prezente în vasta sa corespondență. La acestea se adaugă imaginea reductibilă a polemistului Duiliu Zamfirescu, sincer și onest cu sine și cu alții, ferm în opiniile sale estetice ori de artă literară, sancționând categoric excesul sub toate formele lui.

Dacă din scrisorile cu Duiliu Ioanin, remarcabil este portretul scriitorului din perioada tinereții, descrierile satelor Dobrogei și ale Munților Măcinului dar și portretizarea, din dialogul epistolar cu Titu Maiorescu, Iacob C. Negruzzi, Nicolae Petrașcu, Elena Miller –Verghy putem constitui biografia operei autorului. Deasemeni, imaginea Italiei se poate reconstitui prin ochii corespondentului de la Roma, ce descrie de la orașe, clădiri, peisaje, muzee până la viața stradală

cu sărbători de carnaval și plimbări și viața socială cu petreceri și vizionări de piese de teatru. Vizitează vestigii ce-l emoționează, admiră opere de artă din Antichitate pe care le întâlnește în diferite muzee din Roma, Napoli, Florența. Emoționat este când se află în fața statuii zeiței Venus din muzeul Capitoliului, dar mai ales în fața împăratului Traian, pe care l-a *adorat*. Cariera diplomatică îl pune în postura de turist, un turist ce-și exprimă uimirea aflat în fața peisajului Italiei, uimire ce o împărtășește prietenilor din țară prin scrisori. Cu toate aceste frumuseți pe care Italia i le-a oferit, Duiliu Zamfirescu a rămas credincios patriei sale. Remarcabil este patriotismul scriitorului, dragostea pentru glia strămoșească, dorul de țară pe care și-l mai alina corespondând sau scriind, dor ce l-a *ajutat* în alegerea subiectelor, a personajelor din operelor sale, inspirate din atmosfera și viața din țară.

Ce nu descoperim în corespondență, lipsind cu desăvârșire, sunt informații despre misiunile sale politice și diplomatice. Cu nimeni, nici măcar cu membrii familiei, nu a discutat despre vreo problemă politică sau misiune diplomatică. Discreția lui Duiliu Zamfirescu, seriozitatea cu care-și trata obligațiile pe care statutul diplomatic le impunea, sunt demne de toată admirația noastră. De remarcat este și devodamentul de care a dat dovadă față de prieteni.

Întreaga corespondență are darul de a restabili imaginea polemistului Duiliu Zamfirescu, ce credem că a fost judecat după înfățișare și afirmarea fermă a opiniilor proprii, dar nu și după măsura talentului, polemist ce nu a putut riposta de fiecare dată, aflându-se la distanță, creându-și opera pe meleaguri străine și așteptând criticile, dar și părerile sincere despre opera sa, cu intensă nerăbdare.

Conștienți de faptul că suntem încă la început de drum, în analiza corpusului generos al publicisticii și a corespondenței lui Duiliu Zamfirescu, considerăm că demersul nostru implică un potențial inovativ evident, datorat atât noutății reprezentate de selecția de texte analizate – corpusul extins se regăsește în ediția completă de *Opere* dedicată scriitorului, din colecția *Opere fundamentale* realizată sub egida Academiei Române, dar nu a beneficiat, până acum, de o abordare din perspectivă cumulativ – comparativă a publicisticii și a corespondenței – cât și exercițiului analitic în sine. Asupra acestuia din urmă ne-am propus să revenim cu îmbunătățiri, nuanțări și completări obligatorii.

BIBLIOGRAFIE

Corpus

În volume

- ZAMFIRESCU, DUILIU, *Anna (Ceea ce nu se poate)*, Editura și institutul de arte grafice C.Sfetea, București, 1911.
- ZAMFIRESCU, DUILIU, *În Basarabia*, Editura Biblioteca Bucureștilor, București, 2012
- ZAMFIRESCU, DUILIU, *În fața vieții*, Editura Tipo-litografia Stefan Mihalescu, București, 1884.
- ZAMFIRESCU, DUILIU, *Îndreptări*, Editura Librăriei Leon Alcalay, București, 1908.
- ZAMFIRESCU, DUILIU *Lume Nouă și Lume Veche*, Editura librăriei Carol Muller, București, 1895.
- ZAMFIRESCU, DUILIU, *Lydda.Nuvele romane*. Editura Universala Alcalay&Co, București, Nr.678-679 bis
- ZAMFIRESCU, DUILIU, *Nuvele*, Editura Tineretului, București, 1957
- ZAMFIRESCU, DUILIU, *Nuvele*, Editura Minerva, București, 1988.
- ZAMFIRESCU, DUILIU, *O muză*, Editura Cultura Națională, București, 1922
- ZAMFIRESCU, DUILIU, *Opere, Vol 2, Romanul Comăneștenilor*, Editura Minerva, București, 1970
- ZAMFIRESCU, DUILIU, *Opere, Vol 4, Lydda. Scrisori romane. Teatru.*, Editura Minerva, București, 1974
- ZAMFIRESCU, DUILIU, *Opere, Vol 5, Publicistica*, Editura Minerva, București, 1982
- ZAMFIRESCU, DUILIU, *Opere, Vol 6, Publicistica Partea I*, Editura Minerva, București, 1987
- ZAMFIRESCU, DUILIU, *Opere, Vol 6, Publicistica, Partea II* Editura Minerva, București, 1987
- ZAMFIRESCU, DUILIU *Opere , Vol 7 Corespondența A-M*, Editura Minerva, București, 1984
- ZAMFIRESCU, DUILIU, *Opere , Vol 8 Corespondența M-Z*, Editura Minerva, București, 1985
- ZAMFIRESCU, DUILIU, *Scieri alese I. Spre mare.Poezii și nuvele*, Editura pentru literatură, București, 1962
- ZAMFIRESCU, DUILIU, *Scieri alese II. Viața la țară. Tănase Scatiu.*, Editura pentru literatură, București, 1962

ZAMFIRESCU, DUILIU, *Viața la țară*, Editura Porto-Franco, Galați, 1992.

În periodice

ZAMFIRESCU, DUILIU, *Amintire*, „Ghimpele”, 20 noiembrie 1877 p.3

ZAMFIRESCU, DUILIU, *Carmen Sylava*, „Convorbiri literare”, febr. 1916

ZAMFIRESCU, DUILIU, *Către Cleobul*, „Convorbiri literare”, 1 sept 1895 p. 50

ZAMFIRESCU, DUILIU, *Către Natalia Nina. Scrisoarea I*, „Literatorul”, Nr.21, 29 iun. 1880 p.324

ZAMFIRESCU, DUILIU, *Către Natalia Nina. Scrisoarea II*, „Literatorul”, Nr.22, 13 iul. 1880 p.343

ZAMFIRESCU, DUILIU, *Ceea ce nu se poate*, „Convorbiri literare”, oct. 1910, Nr.8 p.866

ZAMFIRESCU, DUILIU, *Ceea ce nu se poate*, „Convorbiri literare”, Nr, 10, dec. 1910,p.1099

ZAMFIRESCU, DUILIU, *Cele din urmă gânduri ale lui Weber*, „Literatorul”, Nr.10, 23 martie. 1880 p.156

ZAMFIRESCU, DUILIU, *Cele două surori, Măgurele 1878*, „Literatorul”, 18 mai. 1880 p.261

ZAMFIRESCU, DUILIU, *Desgust*, „Literatorul”, Nr.27, 28 sept 1880 p.417

ZAMFIRESCU, DUILIU, *Djali*, „Literatorul”, Nr.25,10 aug. 1880 p.394

ZAMFIRESCU, DUILIU, *Domnișoarei Niculescu Aman- dedicație*, „Ghimpele”, 3 apr. 1877 p.3

ZAMFIRESCU, DUILIU, *Grenada*, „Convorbiri literare”, Nr.6, mai,iun. 1923

ZAMFIRESCU, DUILIU, *Harpista*, „Literatorul”, Nr.12, 6 apr. 1880 p.117

ZAMFIRESCU, DUILIU, *John James*, „Convorbiri literare”, sept. 1915, Nr.9, p.861

ZAMFIRESCU, DUILIU, *În albumul doamnei E. D.*, „Literatorul”, Nr.2, 15 febr. 1881 p.611

ZAMFIRESCU, DUILIU, *În albumul d-rei Florica Sion*, „Literatorul”, 15 iul. 1881 p.58

ZAMFIRESCU, DUILIU, *În războiu (roman)*, „Convorbiri literare”, Nr.10, 1 oct. 1897 p.883

ZAMFIRESCU, DUILIU, *În Războiu (recensiune)*, „Convorbiri literare”,1 febr. 1903, Nr.2 p.188

ZAMFIRESCU, DUILIU, *La bal mascat*, „Literatorul”, Nr.3, 15 martie. 1881 p.632

ZAMFIRESCU, DUILIU, *La mormântul lui Costache Negri*, „Convorbiri literare”, Nr.7, iul. 1912, p.721

ZAMFIRESCU, DUILIU, *Leon Tolstoi*, „Convorbiri literare”, aug. 1908, Nr.8, p.113

ZAMFIRESCU, DUILIU, „*Literatura viitorului-D-lui director al revistei literare Flacăra*, „Convorbiri literare”, Nr.1, ian. 1916 p.11

ZAMFIRESCU, DUILIU, *Lumină nouă (comedie în trei acte)*, „Convorbiri literare”, iun. 1912, Nr.6, p.625

ZAMFIRESCU, DUILIU, *Mariei S*, „Ghimpele”, 24 apr. 1877, p.3

ZAMFIRESCU, DUILIU, *Miriță (poem eroic)*, „Convorbiri literare”, N.3, mai. 1916,p.274

ZAMFIRESCU, DUILIU, *Nebuna din Herăști- închinată doamnei a Romanescu*, „Literatorul”, 8 iun. 1880 p.289

ZAMFIRESCU, DUILIU *Nella - cântec de mare*, „Literatorul”, 15 iul. 1881 p.42

ZAMFIRESCU, DUILIU, *Pe o pagină de muzică*, „Literatorul”, Nr. 16, 11 mai. 1880 p.253

ZAMFIRESCU, DUILIU, *Poezia depărtării (dramă în patru acte)*, „Convorbiri literare”, Nr.5, mai, 1913

ZAMFIRESCU, DUILIU, *Poporanismul în literatură*, „Convorbiri literare”, Nr. 10, oct. 1909 p.1085

ZAMFIRESCU, DUILIU, *Primăvara (versuri)*, „Convorbiri literare”, Nr. 11, nov. 1913,p.1073

ZAMFIRESCU, DUILIU, *O muză (Amintiri din cariera diplomatică)*, „Convorbiri literare”, nov. 1919, p.689

ZAMFIRESCU, DUILIU, *Opt rânduri*, „Literatorul”, 15 mai. 1881 p.814

ZAMFIRESCU, DUILIU, *Rozele de iarnă*, „Literatorul”,1, mai. 1881 p.611

ZAMFIRESCU, DUILIU, „*Un pui și un cărăbuș (schiță)*, „Convorbiri literare”, Nr.3, mar. 1909, p.257

ZAMFIRESCU, DUILIU, *Voichița (comedie în trei acte)*, „Convorbiri literare”, iul aug. 1914, Nr 7-8 p.693

Dicționare și istorii literare

ADAMESCU, GHEORGHE, *Istoria literaturii române*, Editura Eminescu, București, 1998

BRĂDĂȚEANU, VIRGIL, *Istoria literaturii dramatice românești și a artei spectacolului*, I, București, 1966-1982

CĂLINESCU, G., *Istoria literaturii române, de la origini până în prezent*, Editura Vlad& Vlad, Craiova, 1993

CIOCULESCU, ȘERBAN, *Istoria literaturii române III, Epoca Marilor Clasici*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1973

CIOCULESCU, ȘERBAN, *Istoria Literaturii Române III, Epoca Marilor Clasici*, Ed.Acad, Rep. Soc.România, București, 1973

CIOCULESCU, ȘERBAN, STREINU, VLADIMIR, VIANU, TUDOR, *Istoria literaturii române moderne*, Editura Eminescu, București, 1985

CRĂCIUN, GHEORGHE, *Istoria literaturii române pentru elevi și profesori*, Editura Cartier, Chișinău, 2004

DENSUSIANU, OVIDIU, *Literatura română modernă*, Editura Eminescu, București, 1985. , *Dictionarul cronologic al romanului romanesc de la origini pana la 1989*, Editura Academiei, București, 2004.

Dictionarul cronologic al romanului tradus în România de la origini până la 1989, Editura Academiei, București, 2005.

DRĂGOI GABRIELA, FAIFER FLORIN, MĂNUCĂ DAN, TEODORESCU ALEXANDRU, VOLOVICI LEON, ZĂSTROIU REMUS (coordonatori) *Dicționarul literaturii române de la origini până la 1900*, coordonatori, Edit. Academiei Rep.Soc.România ,București, 1979

EUGEN SIMION (coordonator general) *Dicționarul General al literaturii române*, T/Z, Editura Univers Enciclopedic, București, 2009

GHIȚULESCU MIRCEA, *Istoria literaturii române. Dramaturgia.*, Editura Tracus Arte, București 2008

HANEȘ V. PETRE, *Istoria literaturii române*, Ed. II, Editura Ancora S.Benvenisti &Co, București, 1927

IORGA NICOLAE, *Istoria literaturii românești contemporane, I, Crearea formei*, Editura Adevărul, București, 1934

LOVINESCU, EUGEN, *Istoria civilizației române moderne*, Editura Minerva, București, 1992.

LOVINESCU, EUGEN, *Istoria literaturii române contemporane*, Editura Litera, Chișinău, 1998.

LOVINESCU, EUGEN, *Istoria literaturii române contemporane, Vol.I*, Editura Minerva, București, 1981,

MANOLESCU, NICOLAE, *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură*, Editura Paralela 45, Pitești, 2008

MICU, DUMITRU, *Istoria literaturii române: De la creația literară la postmodernism*, Editura Saeculum I. O., București, 2000.

MICU, DUMITRU, *Scurtă istorie a literaturii române I. De la începuturi până la primul război mondial*, Editura Iriana, București, 1994

MIHĂILESCU, DAN C, *Duiliu Zamfirescu în Dicționarul scriitorilor români, R-Z*, Ed. Albatros, București, 2002

MORĂRESCU, DRAGOȘ, *O istorie desenată a literaturii române*, Editura Muzeului Literaturii române, București, 2003

NEGOIȚESCU, ION, *Istoria literaturii române, Vol.I*, Editura Minerva, București, 1991

PIRU, ALEXANDRU, *Istoria literaturii române*, Editura Grai și Suflet- Cultura Națională, București, 1994

PIRU, ALEXANDRU, *Istoria literaturii române de la început până azi*, Editura Univers, București, 1981.

POP, ION (coord.) *Dicționar analitic de opere literare românești, N-Z*, Editura Casei Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2007

POPA, MARIAN, *Istoria literaturii române de Azi pe Mâine, Vol.I*, Editura Semne, București 2009

POPA, MARIAN, *Istoria literaturii române de Azi pe Mâine, Vol.II*, Editura Semne, București 2009

POPESCU, FLORENTIN, *O istorie anecdotică a literaturii române, Vol.I*, Editura Saeculum I.O., București, 1999

ROTARU, ION, *O istorie a literaturii române, vol. I, de la origini pânăla 1900*, Editura Minerva, București, 1971

ȘINDRILĂ, FLORIN, *Dicționar de personaje literare din proza și dramaturgia românească*, Pitești, Editura Paralela 45, 2002

ȘTEFĂNESCU, ALEX, *Istoria literaturii române contemporane, 1941-2000*, Editura Mașina de scris, București, 2005

VINTILESCU, VIRGIL, *Istoria Literaturii Române. Epoca Junimii*, Editura Excelsior Art, 2008

ZACIU MIRCEA, PAPAHAĞI MARIAN, SASU AUREL (coordonatori) *Dicționarul esențial al scriitorilor români*, coordonatori, Editura Albatros, București, 2000

ZAMFIR, MIHAI, *Scurtă istorie.Panorama alternativă a literaturii române*, Editura Cartea Românească.Polirom, Iași, 2011

Bibliografie critică de specialitate

În volume

- ADAM, IOAN (postfață SIMION EUGEN), *Duiliu Zamfirescu. Opere, I Integrala romanelor, Academia Română, Ed. Fundația Naț pt Știință și artă*, București, 2015
- ADAM, IOAN, *Duiliu Zamfirescu. Scrieri de tinerețe*, Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2013
- ADAM, IOAN , BIBLIOTECA CRITICĂ, *Duiliu Zamfirescu. Antologie*, studiu introductiv, tabel cronologic, note și bibliografie de IOAN ADAM, Editura Eminescu, București, 1976
- ADAM, IOAN, *Introducere în opera lui Duiliu Zamfirescu*, Editura Minerva, București, 1979
- ADAM, IOAN, *Oglindă și modele. Ideologia literară a lui Duiliu Zamfirescu*, Editura 100+1 Gramar, București, 2001
- ADAM, IOAN, *Planetariu*, Editura Eminescu, București, 1984
- ADERCA, FELIX, *Contribuții critice*, vol. I ed și pref de M. Feraru, București 1983-1988
- ANGHEL, VALERIU, *Vocație și destin: 600 fișe portret pentru un tablou spiritual-istoric al județului Vrancea*, , Editura Terra ,2000, Focșani
- ARGHEZI, TUDOR, *Scrieri, XXVIII*, București, 1962-1994
- BREAZU, ION, *Studii de literatură română și comparată*, ed. îngrijită de M. Curticeanu, I-II, Cluj, 1970-1973
- BUCUȚA, EMANOIL, *Duiliu Zamfirescu și Titu Maiorescu în scrisori (1884-1913)*, Editura Fundația pentru literatură și artă „Regele Carol II”, București, 1937
- CĂLINESCU, G., *Ulysse*, ed. de G. Șerban, București, 1967
- CHENDI, ILARIE, *Duiliu Zamfirescu. Tănase Scatiu*, în Biblioteca Citică. Antologie. Studiu introductiv de Ioan Adam, Editura Eminescu , București, 1976
- CHENDI, ILARIE, *Scrieri, II*, Editura Minerva, București, 1989
- CHENDI, ILARIE, *Scrieri, III, Scriitori români*, Editura Minerva, București, 1990
- CIMPOI, MIHAI, *Duiliu Zamfirescu între natură și idee*, Editura Elen Poligraf, Chișinău, 2007
- CIMPOI, MIHAI, *Sfinte firi vizionare*, Editura Euro-Press Group, București, 2007
- CIOPRAGA, CONSTANTIN, *Personalitatea literaturii române*, Editura Junimea ,Iași 1973
- CIORĂNESCU, ALEXANDRU, *Principii de literatură comparată*, Editura Cartea Românească, București, 1997

CONSTANTINESCU, POMPILIU, *Eseuri critice. Un prozator distins*, Editura Casa Școalelor, București, 1947

CORNEA, PAUL, *Itinerar printre clasici*, Editura Eminescu, București, 1984

CRAIA, SULTANA, *Îngeri, demoni și muieri*, Editura Biblioteca ,Târgoviște, 1999

CRAIA, SULTANA, *Orizontul rustic în literatura română*, Editura Biblioteca, Târgoviște, 2011

CREȚU, STĂNUȚA, *Duiliu Zamfirescu, poet, Anuar de lingvistică și istorie literară*, 1969

CRISTEA, DAN, *Arcadia imaginară*, Editura Cartea Românească, București, 1977

CRISTEA, VALERIU, *Alianțe literare*, Editura Cartea Românească ,București, 1977

DAVIDESCU, NICOLAE, *Aspecte și direcții literare*, Editura Minerva, București, 1975

DENSUSIAN, OVID, *Opere*, Vol III, Editura Minerva, București, 1977.

DIMA, ALEXANDRU, *Studii de istorie a teoriei literare românești*, Editura pentru literatură, București, 1962

DINUTZ, MIRCEA, *Popasuri critice*, Editura Psychelp, Bacău, 2001

DINUTZ, MIRCEA, „*Viața la țară*” sau *Noblețea clasicismului*, Editura Zedax, Focșani 2003

DOBRE, ALEXANDRU, *Simion Mehedinți și polemica în jurul discursului de recepție al lui Duiliu Zamfirescu*, Editura Academiei Române, 1997

DOBRESCU, ALEXANDRU, *Foiletoane*, vol. III., Iași 1984

DOBROGEANU-GHEREA, CONSTANTIN, *Studii critice*, Editura pentru Literatură, București, 1967

DRAGOMIRESCU, MIHAIL, *Critică, Vol II*, Ed. Casei Școalelor, București, 1928,

DRAGOMIRESCU, MIHAIL, *De la misticism la raționalism*, București, 1924

DRAGOMIRESCU, MIHAIL, *Îndreptări*, în Biblioteca Citică. Antologie. Studiu introductiv de Ioan Adam, Editura Eminescu , București, 1976

DRAGOMIRESCU MIHAIL, *Scrieri critice și esteice*, Editura pentru literatură, București, 1969

DRAGOMIRESCU, MIHAIL, *Tănase Scatiu, roman de Duiliu Zamfirescu*, în Biblioteca Citică. Antologie. Studiu introductiv de Ioan Adam, Editura Eminescu , București, 1976

DUMITRESCU – BUȘULENGA, ZOE; SAVA IOSIF, *Muzică și literatură. Scriitori români*, Editura Cartea românească, București, 1986

EFTIMIU, VICTOR, *Portrete și amintiri*, Editura pentru literatură, București, 1965

FÎNTÎNARU, TEODORA, Biblioteca Județeană „ Duiliu Zamfirescu" Vrancea, *Duiliu Zamfirescu. 150 de ani de la naștere*, Editura Andrew, Focșani, 2008

GAFIȚA, MIHAI, *Duiliu Zamfirescu*, Editura pentru literatură, București, 1969

GAFIȚA, MIHAI, *Fața ascunsă a lunii. Studii de istorie literară. Epoca 1870-1900*, București, 1974

HORODINCĂ, GEORGETA, *Duiliu Zamfirescu și contribuția lui la dezvoltarea romanului nostru realist*, Editura de stat pentru literatură și artă, București, 1956

IBRĂILEANU, GARABET, *Opere*, Vol III, IV, Editura Minerva, București, 1976

IBRĂILEANU, GARABET, *Scriitori români și străini*, Editura pentru literatură, București, 1968

IBRĂILEANU, GARABET, *Studii literare*, Editura Junimea, Iași, 1986

ILIESCU, ADRIANA, *Proza realistă în secolul al XIX-lea*, Editura Minerva, București 1978

KALUSTIAN, LEON, *Simple note*, Editura Minerva București, 1980

LĂZĂRESCU, GEORGE, *Prezențe românești în Italia*, Editura 100+1 Gramar, București, 2004

LOVINESCU, EUGEN, *Critice*, Vol. VI, Editura Ancora S Benvnisti & Co, București, 1929

LOVINESCU, EUGEN, *Memorii*, Editura Minerva, București, 1976

LOVINESCU, EUGEN, *Portrete literare*, Editura Biblioteca Universală, București 1921

LOVINESCU EUGEN, *Titu Maiorescu și posteritatea lui critică*, Editura Casa Școalelor, București, 1943

MACEDONSKI, ALEXANDRU, *Opere*, Vol IV, București, 1946

MAIORESCU, TITU, *Critice*, Editura Albatros, București 1998

MANOLESCU, NICOLAE, *Arca lui Noe*, Editura Gramar 100+1, București, 1998

MANOLESCU, NICOLAE, *Lecturi infidele*, Editura pentru literatură, București, 1966

MELIAN, ALEXANDRU, *Polemici implicite*, Editura Universității din București, București, 2003

MELIAN, ALEXANDRU, *Polemici implicite*, Editura Universității din București, 2003

MICU, DUMITRU, *Literatura română în secolul al-XX-lea*, București, Editura Fundației Culturale Române, 2000.

MUNTEANU, BASIL, *Panorama literaturii române contemporane*, traducere de Alexandrescu Vlad, ediție îngrijită de Lozovan Eugen și Shelden D. Ruxandra, Editura Cleveland, R.D. Shelden Enterprises Inc. Și Editura Crater, București, 1996

NICOLESCU, GEORGE CRISTEA, *Duiliu Zamfirescu*, Editua Eminescu, București, 1980

NICOLESCU, GEORGE CRISTEA, *Structură și continuitate*, Editura Minerva, București, 1970

ONISCU, GABRIELA, *Duiliu Zamfirescu (1858-1922). Bibliografie*, Iași, 1972

PĂCURARIU, DIMITRIE, *Clasicismul românesc*, Editura Minerva, București, 1971

PELTZ ISAC, *Amintiri despre Duiliu Zamfirescu*, Editura Tineretului, București, 1967

PERPESSICIUS, *Opere*, vol VII, București 1966-1983

PETRAȘCU, NICOLAE, *Duiliu Zamfirescu*, Editura Cultura Națională, București, 1929

PETRAȘCU, NICOLAE, *Icoane de lumină*, Editura Minerva, București, 1972

PETRESCU, LIVIU, *Poetica postmodernismului*, Editura Paralela 45, 1998

PETRESCU, LIVIU, *Realitate și românesc*, Editura Tineretului, București, 1969

PETROVICI, ION, *Figuri dispartate*, Editura fundația pentru literatură și artă, Regele Carol I, București, 1937

PLEȘU, ANDREI, *Pitoresc și melancolie. O analiză a sentimentului naturii în cultura europeană*, Editura Humanitas, București, 1992

POPA, MIRCEA, *Spații literare*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1974

POPESCU- BRĂDICENI, ION, *Opera literară- o insulă misterioasă. Teoria literaturii, curs universitar*, Universitatea Constantin Brâncuși Târgu-jiu, Editura Academica Brâncuși, Târgu – Jiu, 2003

PREDESCU, LUCIAN, *Duiliu Zamfirescu. Viața și opera*, Editura Cugetarea, București, 1937

SANIELEVICI, HENRIC, *Cercetări critice și filosofice*, Editura Cultura națională, București , 1925

SĂNDULESCU, ALEXANDRU, *Continuități*, Editura Cartea Românească, București, 1976

SĂNDULESCU, ALEXANDRU, *Duiliu Zamfirescu*, , Editura Tineretului, București, 1969

SĂNDULESCU, ALEXANDRU, *Duiliu Zamfirescu. Cele Mai frumoase scrisori*, Editura Minerva, București, 1974

SĂNDULESCU, ALEXANDRU, *Duiliu Zamfirescu. Scrisori inedite*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1967

SĂNDULESCU, ALEXANDRU, *Duiliu Zamfirescu și marele său roman epistolar*, Editura Minerva, București, 1986

SĂNDULESCU, ALEXANDRU, *Literatura epistolară*, Editura Minerva, București, 1972

SĂNDULESCU, ALEXANDRU, *Pagini de istorie literară*, Editura pentru literatură, București, 1966

SĂNDULESCU, ALEXANDRU, *Pe urmele lui Duiliu Zamfirescu*, Editura Sport-Turism, București 1989

SEBASTIAN, MIHAIL, *Eseuri, Cronici. Memorial*, Editura Minerva, București, 1972

SEBASTIAN, MIHAIL, *Eseuri. Cronici. Memorial- Duiliu Zamfirescu și Titu Maiorescu în scrisori* Ed. Minerva, București, 1972

STREINU, VLADIMIR, *Pagini de critică literară*, Editura Minerva, București, 1976

ȘTEFĂNESCU, CORNELIA, *Momente ale romanului*, București, 1973

TOMUȘ, MIRCEA, *Romanul romanului românesc*, Editura Gramar 100+1, București, 1999

TOROUȚIU, I.E., *Studii și documente literare, Vol. VI*, Junimea, Institutul de arte grafice „Bucovina”, București, 1939,

UNGHEANU, MIHAI, *Pădurea de simboluri*, Editura Cartea Românească, București, 1973

VALETTE, BERNARD, *Romanul: Introducere în modelele și tehnicile moderne de analiză literară*. București, Editura Cartea Românească, 1997.

VASILE, MARIAN, *Conceptul de originalitate în critica literară românească*, Editura Cartea Românească, București, 1988

VIANU, TUDOR, *Arta prozatorilor români*, Editura Minerva, București, 1981

VINTILESCU, EMIL, *Contraforturi, Vol. I, Operă și personalitate. Contribuții de istorie literară și bibliologie*, Târgoviște 2004.

VINTILESCU, VIRGIL, *Ecouri ale polemicii Maiorescu- Gherea*, Timișoara, 1976

ZACIU, MIRCEA, *Glose*, Ed. Dacia, Cluj, 1970

ZACIU, MIRCEA, *Masca geniului*, Editura pentru literatură, București, 1967

În periodice

ADAM, IOAN, *Duiliu Zamfirescu, necunoscut (I)*, „Saeculum” 1/2002, Focșani

ADAM, IOAN, *Duiliu Zamfirescu, necunoscut (II)*, „Saeculum” 2/2002, Focșani,

ADAM, IOAN, *Duiliu Zamfirescu, necunoscut (III)*, „Saeculum” 7-8/2016, Focșani

ADAM, IOAN, *Un episod de tinerețe. Duiliu Zamfirescu la Hârșona*, „Saeculum” 3-4/2017, Focșani,

ANGHELESCU, MIRCEA, *Al șaselea roman din ciclul Comăneștenilor*, „Steaua”, 1, 1964

BOGDAN- DUICĂ, GHEORGHE, *Trei romane de Duiliu Zamfirescu*, „Luceafărul” nr 10, 1907

CIOCULESCU, ȘERBAN, „*O față nouă a lui Duiliu Zamfirescu*”, revista Fundațiilor Regale, Anul III, 1 aug. 1936, nr.8

CIOCULESCU, ȘERBAN, *Un poet neoclasic: Duiliu Zamfirescu*, „Revista Fundațiilor Regale”, 1934, nr. 8

CĂLINESCU, G. „*Duiliu Zamfirescu și titu Maiorescu în scrisori*”, în „Adevărul literar și artistic”, XVIII,, seria a IIIa, nr.855, din25 apr. 1937

GAFIȚA, MIHAI , *Duiliu Zamfirescu la ziarul „România liberă”*, în „*Iașul literar*”, XVIII;nr.6, iun. 1967, p.64-70, nr.7 iul, p.39-44

GOGA, OCTAVIAN, *În jurul unui discurs academic*, în „Țara noastră”, III, nr. 22, 31 mai 1909, p. 173-174

RĂRINCESCU, MARIANA, *Un vechi colaborator al Convorbirilor: Duiliu Zamfirescu*, în „Convorbiri Literare”, LXX, nr. 1-5, ianuarie-mai, 1937, p.345-354

SANIELEVICI, HENRIC, *Duiliu Zamfirescu și poporanismul*, în „Viața românească”, IV, nr.5, mai, 1909

TEOHARI. N., Em., *D-l Duiliu Zamfirescu și poporanismul „Vieții românești”*, în „Convorbiri critice”, IV, nr.2, 1910 p.89-96

SITOGRAFIE

<https://istoriiregaside.wordpress.com/2013/08/15/viata-si-opera-lui-duiliu-zamfirescu/>
<http://convorbiri-literare.ro/?s=DUILIU+ZAMFIRESCU>
http://www.romlit.ro/index.pl/modelul_junimist?caut=DUILIU%20ZAMFIRESCU
<http://www.pro-saeculum.ro/arhiva/pdf/saeculum1.pdf#page=16>
<http://www.pro-saeculum.ro/arhiva/pdf/saeculum2.pdf#page=18>
<http://www.pro-saeculum.ro/arhiva/pdf/saeculum71.pdf#page=33>
<http://www.pro-saeculum.ro/arhiva/pdf/saeculum93.pdf#page=128>
<http://www.pro-saeculum.ro/arhiva/pdf/saeculum97.pdf#page=104>
<http://www.pro-saeculum.ro/arhiva/pdf/saeculum107.pdf#page=174>
<http://www.pro-saeculum.ro/arhiva/pdf/saeculum115.pdf#page=117>
<http://www.pro-saeculum.ro/arhiva/pdf/saeculum119.pdf#page=42>
<https://evz.ro/dan-cristea-cu-ministri-semi-analfabeti-nu-se-poate-face-nimic.html?&page=2>
<https://crispedia.ro/dan-cristea/>
<https://bjvrancea.ro/in-memori-am-mircea-dinutz/>
https://adevarul.ro/locale/focsani/portret-mircea-dinutz-criticul-literar-nu-i-iarta-scriitori-1_50ad9fca7c42d5a6639850de/index.html
<http://www.autorii.com/scriitori/alexandru-dima/>

ANEXA I

INDICE DE NUME PROPRII

A

ADAM, IOAN- 7, 32, 63, 67, 73, 74, 76, 77, 78, 79, 84, 93, 94, 95, 129, 136, 137, 179, 186, 187, 188, 192

ADAM, GEORGETA- 74

ADAMESCU, GHEORGHE- 184

AGÂRBICEANU, ION- 85, 86, 90

ARGHEZI, TUDOR- 72, 186

ALCALAY-ION- 181

ALECSANDRI, VASILE- 8, 87, 88, 90, 91, 92, 96, 106, 112, 113, 114

ALESSIO – 17, 38, 49, 149, 162

ALEXANDRESCU, VLAD- 189

ALLIEVI, HENRIETTE- 108, 127, 175

ANGHELESCU, MIRCEA- 192

B

BASARAB, MATEI - 11, 80, 181

BĂLCESCU, NICOLAE- 12

BÂRSESCU, AGATHA-89, 103

BENGESCU, HORTENSIA P- 71

BRĂDĂȚEANU, VIRGIL- 184

BRĂTESCU-VOINEȘTI, IOAN ALEXANDRU – 9, 118, 163

BUCUȚA, EMANOIL- 128, 130, 187

BOGDAN- DUICĂ, GHEORGHE- 192

C

CARP, P.P – 121, 122, 176

CARAGIALE, ION-LUCA- 126, 158, 162, 163, 167

CĂLINESCU, GEORGE- 7, 12, 13, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 30, 37, 72, 115, 184, 187, 192
CĂTANĂ, GEORGE -113
CIMPOI, MIHAI – 72, 187
CIOCULESCU, ȘERBAN- 60, 61, 81, 126, 128, 129, 147, 184, 192
CIOPRAGA, CONSTANTIN- 187
CONSTANTINESCU, POMPILIU- 12, 25, 39, 40, 41, 42, 43, 48, 187
CORNEA, PAUL- 187
COȘBUC GEORGE- 9, 31, 85, 86, 87, 90, 91, 96, 115, 116, 117, 118
CRAIA, SULTANA- 187
CRĂCIUN, GHEORGHE- 184
CREANGĂ, ION- 9, 37, 86, 91, 92, 117, 118
CRISTEA, DAN – 187
CRISTEA, VALERIU- 187
CHENDI, ILARIE- 12, 25, 31, 32, 33, 187

D

DENSUSIANU, OVID- 184, 187
DELAVRANCEA, BARBU ȘTEFĂNESCU- 11, 31, 38, 80, 89, 90, 118, 121, 146
DIMA, ALEXANDRU- 83, 92, 93, 187, 193
DINUTZ, MIRCEA- 73, 187, 193
DJUVARA, TRANDAFIR- 11, 82, 134, 146, 149, 150, 151, 154, 156
DOBRE, ALEXANDRU- 158, 187
DOBROGEANU-GHEREA, CONSTANTIN- 25, 27, 126, 188
DRAGOMIRESCU, MIHAIL- 25, 33, 34, 35, 83, 85, 86, 87, 137, 148, 188
DUMITRESCU – BUȘULENGA, ZOE- 188

E

EFTIMIU, VICTOR- 188

F

FÎNTÎNARU, TEODORA- 188

G

GAFIȚA, MIHAI- 63, 64, 65, 66, 74, 112, 113, 188, 192
GALEA, MARIN - 168
GHIȚULESCU MIRCEA - 185
GOGA, OCTAVIAN- 9, 84, 85, 90, 91, 96, 116, 117, 192

H

HANEȘ V. PETRE- 185
HORODINCĂ, GEORGETA- 188
HUGO, VICTOR – 80, 144

I

IOAN, STANCU- 113
IORGA NICOLAE- 12, 13, 16, 17, 18, 19, 79, 97, 185
IOANIN, DUILIU – 64, 100, 134, 138, 139, 141, 144, 177
IOANIN, ELIZA- 64, 65, 78, 138, 143
IBRĂILEANU, GARABET- 12, 25, 35, 36, 37, 72, 188
ILIESCU, ADRIANA- 188

K

KALUSTIAN, LEON- 111, 188

L

LÂZĂRESCU, GEORGE- 188
LOVINESCU, EUGEN- 12, 25, 29, 30, 31, 72, 79, 83, 84, 91, 96, 97, 124, 128, 131, 132, 145,
148, 163, 185, 188, 189
LOTI, PIERRE- 20
LEOPARDI, GIACOMO- 66, 115, 118, 137, 158. 167
LUPU, COSTACHE - 149

M

MACEDONSKI, ALEXANDRU- 11, 59, 67, 68, 69, 80, 81, 101, 189

MAIORESCU, TITU- 8, 9, 11, 20, 38, 63, 66, 67, 72, 76, 78, 82, 84, 85, 90, 91, 92, 94, 95, 96, 97, 99, 117, 121, 122, 125, 126, 128, 129, 130, 131, 132, 134, 136, 137, 145, 146, 148, 149, 150, 151, 153, 154, 155, 157, 158, 159, 160, 162, 163, 164, 165, 167, 171, 173, 174, 177, 187, 188, 189, 190, 191, 192

MANOLESCU, NICOLAE- 62, 68, 69, 84, 89, 93, 95, 96, 97, 103, 185, 189

MARGHILOMAN, ALEXANDRU- 121, 122, 176

MĂNUCĂ DAN- 184

MĂRĂCINEANU, VALTER- 20

MÂRZESCU, GEORGE -119

MIHĂILESCU, DAN C- 98, 185

MILLER-VERGHY, ELENA – 99, 134, 159, 169, 174

MELIAN, ALEXANDRU- 189

MEHEDINȚI, SIMION- 118, 187

MONTALBA, SILVIA -89, 103

MORĂRESCU, DRAGOȘ, O - 185

MICU, DUMITRU – 185, 189

MICU, BACIUL- 40, 55, 56, 57, 125

MIRCEA, M.- 58, 62, 65, 66, 70, 71, 73, 156, 184, 185, 187, 189, 190, 191, 192, 193

MUNTEANU, BASIL- 189

MULLER, CAROL- 154, 181

N

NEGRUZZI, IACOB- 8, 11, 38, 82, 125, 132, 137, 146, 147, 152, 153, 158, 159, 164, 170, 171, 177

NEGOIȚESCU, ION- 185

NEGULESCU, P.P- 148, 167

NICOLESCU, GEORGE CRISTEA- 67, 68, 189

NICULESCU, AMAN – 11, 67, 80, 182,

O

ONISCU, GABRIELA - 189

OLLĂNESCU ASCANIO, D.C - 89

P

PAPAHAGI, MARIAN- 184

PĂCURARIU, DIMITRIE- 189

PĂTURICĂ, DINU- 22, 24, 30

PELTZ, ISAC- 189

PERPESSICIUS- 189

PETRAȘCU, NICOLAE- 11, 13, 43, 44, 45, 66, 81, 82, 83, 97, 98, 109, 125, 130, 131, 132, 134, 137, 146, 147, 155, 156, 161, 166, 168, 169, 171, 174, 177, 189

PETRESCU, LIVIU- 189

PETRESCU, CAMIL- 71, 72, 156

PETROVICI, ION- 189

PIRU, ALEXANDRU- 185

PLEȘU, ANDREI- 189

POP, ION- 184,

POPA, MARIAN – 185

POPA, MIRCEA- 189

POPESCU, ANICUȚA-89, 103

POPESCU- BRĂDICENI, ION- 190

POPOVICI-BĂNĂȚEANUL, IOAN- 9, 90, 96, 132, 164, 165

PREDESCU, LUCIAN- 13, 43, 46, 47, 48, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 190

R

RĂRINCESCU, MARIANA- 192

ROTARU, ION- 59, 60, 186

RENI, GUIDO -81

S

SANIELEVICI, HENRIC- 12, 25, 27, 28, 29, 106, 190, 192,

SĂNDULESCU, ALEXANDRU- 8, 62, 74, 80, 81, 82, 83, 88, 89, 90, 91, 92, 103, 126, 128, 129, 133, 134, 135, 137, 138, 141, 142, 143, 146, 147, 156, 175, 176, 180, 190

SCATIU, TĂNASE- 12, 14, 15, 16, 18, 19, 22, 23, 24, 30, 32, 33, 34, 39, 40, 41, 45, 48, 52, 54, 55, 56, 63, 64, 71, 78, 109, 125, 152, 153, 154, 155, 157, 161, 181, 187, 188

SCROB, CAROL- 102, 103

SCHIPEK, FRANCOIS- 104, 126

SHAKESPEARE, WILLIAM- 77, 174

SIMION, EUGEN- 74, 118, 129, 137, 184, 186, 187

SION, FLORICA- 11, 17, 18, 19, 28, 41, 46, 50, 55, 56, 58, 62, 64, 79, 102, 107, 109, 111, 127, 136, 137, 140, 141, 146, 162, 169, 172, 175, 177, 182

SYLAVA, CARMEN- 182

SLAVICI, IOAN- 9, 23, 24, 69, 85, 86, 90, 117, 132, 164, 167

SOLEANU EUGEN- 14, 26, 27, 43, 52

SEBASTIAN, MIHAIL- 71, 72, 190

STREINU, VLADIMIR- 129, 133, 184, 190

STROESCU, VENIAMIN- 53

STURDZA, DIMITRIE- 120, 121, 161, 176

STURDZA, ZOE- 121

Ș

ȘTEFĂNESCU, CORNELIA- 53, 190

ȘINDRILĂ, FLORIN- 186

ȘTEFĂNESCU, ALEX- 53, 186

ȘOLCAN, PETREA CREȚUL-113

T

TEODORESCU, G, DEM- 113, 184

TEOHARI. N- 192

TERENȚIU, MARCUS - 149

THEODORINI, ELENA- 89, 103
TOCILESCU, GRIGORE -113
TOMUȘ, MIRCEA- 190
TOLSTOI, LEON- 23, 24, 37, 70, 110, 111, 137, 138, 152, 153, 159, 163, 182
TOROUȚIU, I.E – 82, 130, 178, 190

U

UNGHEANU, MIHAI- 190

V

VALETTE, BERNARD- 191
VASILE, ALECSANDRU- 114
VASILE, MARIAN- 191
VĂCĂRESCU, ELENA- 123, 124
VĂCĂRESCU, JEAN- 123
VERGHY, ELENA-MILLER- 134, 146, 153, 159, 169, 174, 177
VIANU, TUDOR- 12, 25, 37, 38, 72, 184, 191
VINEA, ION- 71
VINTILESCU, VIRGIL- 123, 125 , 186, 191
VINTILESCU , EMIL- 191
VLAHUȚĂ, ALEXANDRU- 11, 31, 80, 89, 118, 146

Z

ZACIU MIRCEA- 70, 71, 184, 191
ZAMFIR, MIHAI- 186
ZAMFIRESCU, DUILIU- 0, 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 53, 54, 55, 56, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161,

162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180,
181, 182, 183, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 192, 193

ZOLA, EMILE- 16, 19, 21, 56, 65, 66, 108, 127, 136, 137, 138, 141